

Bilaga : Prins Eugens kvinnor.

Eugens relation till kvinnor har genom åren diskuterats ur alla möjliga synvinklar. Han har ansetts asexuell (serafisk)-modersbunden-homosexuell-ha sublimerat sin sexualitet i konsten-avstått från könsumgänge för att bevara sin konstnärliga frihet-haft missbildade könsorgan-haft en eller flera okända älskarinnor-besökt bordeller under sina utlandsvistelser- o s v. Några bevis i ena eller andra riktningen föreligger dock inte. Wennerholm¹ har en längre utläggning om ämnet utan att komma fram till något.

Hans mor gjorde åtminstone ett försök att få honom bortgift. I mars 1887 gjorde han sin bror Carl sällskap på en s k ”blumenausstellung” i Frankfurt, ett möte med fester & sammanträden för Tysklands mediatiserade furstehus, där också ungdomarna skulle lära känna varandra. Eugen tyckte deltagarna – mest lantadel – såg väl vardagliga ut för att passa en prins. Han klagade hem till sin mor att det var som att träffa borgare. Hans bror Carl tyckte situationen var obehagligt. Det var så uppenbart varför de var där och ingen av flickorna uppträdde naturligt – de vågade inte ens tilltala dem. I breven till sin mor tog Eugen tillställningen från den humoristiska sidan. I ett brev till sin gamle lärare Otto von Frisen beskrev han den tvärtom som rena köttmarknaden: ”Men en sak står jag fast uti o. det är att jag aldrig reser ut till olika 'utställningar' för att granska 'föremål'. Jag var med Carl i våras o. jag tycker det är till den grad omoraliskt o. vidrigt o. onaturligt, att jag blev ännu fastare i mitt beslut än förut.”² Man kan ju undra hur Eugen rent praktiskt tänkt sig att ett furstebroilop kom till. Det mest naturliga är ju att börja med en lista över lämpliga kandidater men någon sådan har inte återfunnits.

Från 1891 finns ett rykte om att Eugen skulle förlovat sig med sin danska kusin prinsessan Louise (1875-1906). Från 1897 finns ett rykte om att han skulle förlovat sig med hertiginnan Olga av Württemberg (1876-1932). Det saknades sålunda inte kandidater men väl vilja.

Senare under 1887 friade brodern Oscar till hovdamen Ebba Munck och nyåret 1887/88 tvingade fadern Carl & Eugen att skriva under en försäkran att inte göra något liknande. Valet av hustru blev drakoniskt: Antingen kunglig eller ingen alls. För Carl dröjde det av den eller annan anledning ända till 1897 då han gifte sig med sin danska kusin Ingeborg. Eugen valde livslång avhållsamhet. Han hänvisade senare till att undertecknandet skett under ren utpressning – om han inte skrev under skulle han inte fått fortsätta sina konststudier. Han ersatte kärlekslivet med vänskap, samkväm, arbete och resor till Italien. I ett brev till Helena Nyblom 1892 förklarade han sin inställning:

Det har jag förresten aldrig sagt att jag inte skulle vilja gifta mig med en ”civil”, det har Teddy [Teodor Lundberg] missuppfattat men jag skulle aldrig vilja ha min ställning sådan som Oscars, det har alltid plågat mig så mycket det der halfva i hans ställning, som hvarken är det ena eller det andra. Nej antingen ha kvar den ställning jag nu har; – med undantag af arfsrätten som jag förlorar enligt lagen – anser jag mig o. honom också ha rätt dertill – eller också alldeles träda tillbaka; jag skulle väl kunna fylla min plats som människa här i världen ändå ja kanske mycket bättre.³

Därmed inte sagt att Eugen enbart umgicks med män. Han umgicks med gifta kvinnor ur umgängeskretsen som Anna Borg, Henriette Coyet, Helena Nyblom, Ulla Celsing, ett tiotal är kända. De som stod honom närmast var Ebba Bonde, Amelie Posse & Margit Friis. Dessa fick som ett särskilt ynnestbevis kalla honom ”farbror”. Övriga kallade honom ”prinsen”. Han tycks ha undvikit ogifta & yngre för att slippa missförstånd om sina avsikter. När han efter 1905 fick ordning på Waldemarsuddes trädgård lät han dock installera tre kvinnoskulpturer som representerade hans

¹ Wennerholm 1982: ss. 108-113.

² prins Eugen 1942: s. 36; Meister & Sidén red. 2015: s. 97.

³ Zachau 1989: ss.129-130.

sexuella (?) fantasier: Per Hasselbergs Grodan & Näckrosen och Bror Hjorts Den sovande flickan.

Eftervärlden har utnämnt sångerskan Karin Pyk & grevinnan Ebba Wallenberg-Bonde till de enda trovärdiga kandidaterna om hans gunst. Beviset för Karin Pyk är att båda förekommer på Richard Bergs målning Sommarkväll från 1899 vilket förefaller väl tunt eftersom de inte ens poserade samtidigt. Eugen & Ebba Wallenberg-Bonde träffades däremot under Eugens besök på brodern Carls sommarställe Fridhem under 1920-talet & sågs efter hennes separation ofta tillsammans. Ebba är det närmaste Sverige kommit till en dollarprinsessa, i hennes fall en kronprinsessa.

Referenser

- Eugen, prins. (1942.) Breven berättar : Upplevelser och iakttagelser. Åren 1886-1913. Stockholm: Norstedts.
- Meister, Anna & Sidén, Karin. (red.) (2015.) Prins Eugen : Fasetter ur ett liv. Stockholm: Prins Eugens Waldemarsudde.
- Wennerholm, Eric. (1982.) Prins Eugen : Människan och konstnären. En biografi. Stockholm: Bonnier.
- Zachau, Inga. (1989.) Prins Eugen : Nationalromantikern. Lund: Signum.